

v vlažnih hramih ali kletih na kupe nanaša. — Rija pa zato ne škodje židnim čerčičem, ker se takega terdejšega perja ogibujejo; tadaj se jim mora nekoliko več perja pokladati.

Po dežji ali rosi zmočenega perja ne gré čerčičem pokladati, preden se ne osuší; škodovati bi jim utegnilo.

V murvenem perji je posebno sladkornina živež židnim čerčičem; smolnati izleček pa jim služi za napravo svile. Če je v perji premalo redivne sladčice, požrejo čerči veliko več perja; to je pa čerčičem škodljivo. Ako je pa premalo smolnatega v perji, je pa pridelek žide manjši. Ako je perje presočnato, to je, če ima preveč vodenega v sebi, bo na obé platí škodovalo, namreč čerčičem in židi; če se pa perje toliko časa pustí, da nekoliko ovne, in se nekoliko vlažnosti iz njega izhlapi, ne bo tako škodovalo čerčičem.

Dobro perje dá, če se ga je tudi menj popaslo, več in boljše žide, kakor veliko več pa slabjega perja. Skušeni svilorejci priporočajo, da ni dobro frišno nabranega perja koj čerčičem dajati, ampak še le čez kakih 24 do 30 ur, v tem se pa mora na kakem nekoliko vlažnem, hladnem, tamnem kraji hraniti, kterega zrak preveč ne prepihuje. Tak kraj naj je kje v spodnji hiši, ali blizo tistega hrama, kjer so židni čerčiči.

Nabrano perje se ne sme predebelo na kup naložiti, da se ne spari, ne skisa ali pa gnjiti ne prične; zato se mora pa tudi večkrat preložiti.

Perje se mora, preden se čerčičem poklada, izbrati, osmukati iz vej in do tretjega levenja čerčičev, drobno, potem pa vedno debeleje razrezovati. Če je perje razrezano, ga čerčiči lože žrejo, ker ga ondi, kjer je perje narezano, lože grizejo.

Murva raste tudi v bolj merzlih krajih, toda le v takih krajih, kjer se zadnji čas do 10. ali 15. majnika ozele, in se s perjem druge rasti obraste, še preden mraz nastopi.

Morebiti bi se dali čerčiči dvakrat na leto izrediti, kadar murve vdrugič perje dobé, kakor v Kini in Perzii*), toda pri takem ravnanji bi drevesa veliko terpele, sčasoma se posušile, žide bi se veliko ne dobilo, in še ta bi ne bila veliko vredna.

Murveno perje je tudi dobra piča za živino, pa zares bi bilo napčno gospodarstvo, ktero bi drugo murveno perje bralo in živini pokladalo, ker to ravnanje bi rast tako spodbodlo, da bi jelo drevo vtretjič slabe šibinice poganjati, kar bi pa drevo tako oslabilo, da bi se v malo letih posušilo. Še to perje, ktero v jeseni samo z drevja pada, ni živini pokladati, ampak okrog dreves ga je treba spravljati in grabiti; to jim bo najboljši in najbolj naravni gnoj.

Od sajenja in poznejega gleštanja murv ne bom tukaj na dalje govoril, sicer bi se moj popis preveč razširil in moj namen prekosil. Pri sviloreji je spomladi, proti koncu sušca, prvo opravilo, jajčka s pertov, kamor so jih bili metulji zaplodili, spraviti, in jih za izlego pripraviti.

To pa tako-le delajo na Laškem: Pomakajo pert z jajčki v kako z vodo iz štirne napolnjeno posodo tako dolgo, da se skoz in skoz premoči; potem pusté večkrat preganjen pert 5 do 6 minut v posodi, da se smolnata žleza na njem do dobrega razmoči. Potem vzamejo pert iz vode, da se v 2 do 3 minutah enmalo odteče, ga razgernejo po mizi, ga napno tam, kjer hočejo jajčka z njega spravljati, ktere ostergajo s kakošno stergulo polahkoma skup, toda stergula ne smé ne preojstra

*) Jajčka svilodov bi se mogle pa za take skušnje v prav hladnih hramih hraniti, kar bi pa, skoraj bi rekel, tudi vso rejo počilo.

ne pretumpasta biti, da se jajčka z njo ne poškodovajo in ne poterejo. S perta postergane jajčka denejo v veliko skledo, jih še enkrat s čisto vodo zalijejo in jih v nji tako dolgo med perstmi zmivajo, dokler se popolnoma eno od družega ne odločijo in niso vse čiste. Verh vode plava več gluhih in nerodovitnih zapertkov, ti so rumeni; poberi jih proč. Nerodovitne rudečkaste jajčka pa padejo na dno skleda in se ne dajo lahko od rodovitnih odbrati. *) Dobro premešana voda se izlije z jajčki vred na gosto sito, ali na kako rijuho, da se ocedí. Potem se jajčka zopet v skledo denejo, z dobrim pa ne močnim belim ali črnim vinom zalijejo in operejo polahkoma kakor popred v vodi. Ko se vino od jajčic ocedí, se denejo na čist pert ali pa na kosmat papir, da se osuše; ondi, kjer imajo tla iz cegla, se pert ali papir z jajčki po njih razgerne, toda se mora vsake 4 do 6 ur prenesti, da se poprej posuší; kjer pa tacih tal nimajo, naj prepnejo rijuhe ali papir čez pletenice ali lese in v 2 dneh bo vse suho, ako le količkaj sapa čez vleče. Celo opravilo omenjene priprave ne terpi delj kakor eno uro, namreč: 6 minut se rijuha z jajčki v vodo pomakva, 5 minut se odmočuje smolnata žleza, 25 minut se jajčka z rijuhe spravljajo in v vmivalnico devajo, 5 minut se perejo in nerodovitne jajčica odpravljajo, 5 minut se od jajčic voda odceja, 4 minut se v vinu peró, 5 minut se vino od njih oceja, in 5 minut se jajčica z rijuhe stergajo in sušiti devajo.

(Dalje sledí.)

Gospodarske skušnje.

(Kerta pregnati). Pridni ogerski sadjorejec, gosp. Siebenfreund, svetuje to-le: „Jez sem velik prijatelj kertov in kertic, in če le morem, spravim to koristno žival v drevnico (vertno šolo), ker sem popolnoma prepričan, da mi bo pomagala, škodljive merčese pod zemljo pokončevati. Al če mi zaide kert v moje grede, kjer imam mnoge semena vsejane, ga pa skušam po vsaki ceni spodrepiti, ker tukaj mi je nadležen in škodljiv. Znano je, da kert in kertica imata kaj tanek nos. Skušal sem tedaj kaj iznajti, ker bi jima posebno v nos zasmerdelo in bi sicer ne bilo težavno za rabo. In res sem v katranu (Steinkohlentheer) najdel gotov pomoček. Zatega voljo dam okoli vsake semenske grede 6 pavcov globok graben skopati in v ta graben položim vervco (špago), ktera je bila poprej s katranom namazana; potem grabenček spet zasujem — in lejte! noben kert si ne upa čez to mejo. — Tudi zajec si ne upa do drevja, okoli kterega je dratena meja s katranom namazana.

(Morter z drobnim žaganjem narejen varuje zid preobilne moče). Napravi se tako-le: Kakor sicer se ugašeno apno z vodo zmeša, pa namest peska se pridene najdrobnejega žaganja, in sicer lahko, da se apno z žaganjem sprime. Pravijo, da s takim mortrom nove zidove ometati, ali pa stari navadni omet s tem nadomestiti, je kaj dobro, da zidovje ne bo mokrote terpelo.

Naturoznanske reči.

Burjava.

Burjava je, kakor gospod profesor K. Robida v svojem „Naravoslovji“ pravi, ponočna svetloba na polnočnem ali severnem nebu. To razlaganje obnebne prikazni se ujema z nemškim zaznamljenjem „Nordlicht“ in tudi Francozi jo imenujejo „Aurore boreale“, kakor Latinci „Aurora borealis“, to je, severna zarja. Misliti bi bilo, da se prikaže samo v severnih deželah, pa to ni res. Zakaj naravoslovci pravijo, da je burjava električna svetloba v najbolj severnih in najbolj južnih krajih, ktera

*) Tacih je takrat največ, ko so se čerčiči o vlažnem in merzlem vremenu parili.